

_____ hokimligi
*maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi*

_____ maktabgacha va
*maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
tarix fani o'qituvchisi*

_____ning
*20__-20__-o'quv yilida 11-sinflar uchun
I chorak jahon tarixi fanidan*

DARS

ISHLANMALARI

“TASDIQLAYMAN”

O‘IBDO‘ _____

20__-20__-o‘quv yili 11-sinf jahon tarixi fanidan I chorak
taqvim mavzu rejasi

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Nazariy soat	Dars o‘tkazish muddati	Dars o‘tkazilgan sana
1.	XX asr oxiri XX asr boshlarida xalqaro munosabatlar	1		
2.	Sharqiy Yevropa mamlakatlarida demokratik inqiloblar va sotsialistik lagerning parchalanishi	1		
3.	Sovet davlatining parchalanishi va sobiq sovet respublikalarida mustaqillikning e‘lon qilinishi	1		
4.	Rossiya Federatsiyasi	1		
5.	Ukraina, Belarus va Moldova Respublikasi	1		
6.	Boltingbo‘yi davlatlari	1		
7.	Kavkazorti davlatlari	1		
8.	1-Nazorat ishi	1		
9.	Markaziy Osiyo davlatlari	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: XX asr oxiri XX asr boshlarida xalqaro munosabatlar

Darsning maqsadi:

Ta'limiy: 1991-yildan boshlangan davrida dunyoning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy tizimida katta o'zgarishlar ro'y berganligi, bu davrda jamiyat hayotining barcha jabhalariga kuchli ta'sir ko'rsatgan omil ilmiy-texnik inqilobning yangi bosqichi — kompyuter-axborot inqilobi bo'lganligi, bu inqilob ta'siri ostida rivojlangan mamlakatlarda sivilizatsiyaning industrial bosqichidan postindustrial, axborot bosqichiga o'tish boshlanganligi haqida tushuncha berish.

Tarbiyaviy: jamiyat taraqqiyotining hozirgi bosqichini tahlil qilish va mustaqil hayotga qadam qo'yish arafasida turgan o'quvchilarga o'z hayotiy istiqbolini belgilab olish imkonini beruvchi bilimlarni shakllantirish.

Rivojlantiruvchi: jahon xalqlari madaniyatining har biri o'ziga xos noyob ekanligini, gumanizm va vatanparvarlik tamoyillari, fuqarolik jamiyati va huquqiy davlat g'oyalari asoslangan umuminsoniy qadriyatlarni anglashga ko'maklashish, jamiyat taraqqiyotining muhim qonuniyatlarini bilib olish, rivojlanishning o'ziga xos yo'llarini tushunish va istiqbollari haqida tushuncha berish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar tizimi.

II. FK-fanga oid kompetensiyalar

1.FK1- Tarixiy voqeilikni tushunish va uni mantiqiy izchillikda tushuntira olish kompetensiyasi:

2.FK2- Tarixiy manba va adabiyotlar bilan ishlash kompetensiyasi.

Darsning metodi: og'zaki (suhbat, savol-javob)

Darsning vositalari: dars rejasi, mavzuga oid rasmlar, tarqatmalar, texnik vositalar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o'zi uchun.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so'rash: a) Savol – javob o'tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Jahon tarixi eng yangi davrining uchinchi bosqichi 1991 -yildan boshlanib, hozirgi kungacha bolgan voqealar tarixini o'rganadi. Bu davrda sotsialistik rejimning barbod bo'lishi, "sovuq urush"ning barham topishi va SSSRning tarqalib ketishi jahon miqyosida kuchlar nisbatiga, shakllangan geosiyosiy muvozanatga katta ta'sir ko'rsatdi. Xalqaro munosabatlarda qirq yildan ortiq hukmronlik qilgan ikki qutbli dunyo tartibi yakuniga yetdi. Bu davrda iqtisodiy va madaniy hayotning globallashuvi, ekologiya muammolarining keskinlashuvi, dunyoning katta qismida modernizatsiya jarayonlarining tugallanmaganligi bilan bog'liq ziddiyatlar xalqaro barqarorlikka jiddiy xavf solib, ko'plab mamlakatlardagi murakkab muammolarning manbayiga aylandi. 1990-yillar boshlarida xalqaro munosabatlar tizimida tub burilish yuz berdi. Markaziy va Sharqiy Yevropa mamlakatlarida sotsializmning qulashi, SSSRning parchalanishi natijasida " ikki qutbli dunyo" modeli barham topishi ko'p qutbli dunyoning tashkil topishiga sabab bo'ldi. Ular boshchiligida kuchayib brogan integratsiyalashuv jarayonlari XX asr oxiri - XXI asr boshlaridagi xalqaro munosabatlarning muhim omiliga aylandi. Ayni paytda, ikki qutbli dunyo tizimining ozgarishi bir qator davlatlar siyosiy rivojlanishida keskin burilishga olib keldi. Totalitar mafkuraning barham topishi natijasida vujudga

kelgan mafkuraviy bo'shliqqa progressiv g'oyalar bilan birga millatchilik, diniy mutaassiblik, tajovuzkorlik g'oyalari ham kirib keldi, iokal urushlar xavfi kuchaydi.

Dunyoning turli mintaqalaridagi siyosiy beqarorlik yangi- dan yangi mojarolarni keltirib chiqardi. 1990-yillar oxirida Tropik va Janubiy Afrika qonli urushlar, davlat to'ntarishlari, partizanlik harakatlari maydoniga aylandi. XXI asr boshlarida insoniyat duch kelgan eng xavfli muammolardan biri xalqaro terrorizm bolib qoldi. Xalqaro terrorizm insoniyatga o'tgan asrlardan buyon malum bo'lsa-da, ammo aynan hozirgi davrda, global jahon sivilizatsiyasining shakllanishi yakunlovchi bosqichga kirgan

paytda u jahon siyosatida yangi sifat va o'rin kasb etmoqda. 2001-yil 11-sentyabrda Nyu York va Vashington shaharlarida amalga oshirilgan terroristik aktlar jahon jamoatchiligini terrorizmga qarshi birlashishga undadi. Aytish joizki, 1993-yilda O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti Islom Karimov tomonidan BMT Bosh Assambleyasining 48-sessiyasida xalqaro terrorizm xavfi haqida nutq so'zlagan. Ayni paytda, XXI asr boshlariga kelib, jahonda bir qator davlatlarning kuchayishi va ularning muqobil markazlarga aylanish jarayoni ham ko'zga tashlanib qoldi. Jadal rivojlanayotgan Xitoy, Hindiston, Braziliya, Turkiya, Saudiya Arabistoni, Meksika, Fors ko'rfazi mintaqasidagi arab davlatlari va boshqalar xalqaro va mintaqaviy munosabatlarga kuchli ta'sir ko'rsata boshladi. 2001-yili SHHT (Shanxay Hamkorlik Tashkiloti — mintaqaviy xavfsizlik va iqtisodiy hamkorlik tashkiloti), 2009-yili BRIKS (ing. BRICS — Braziliya, Rossiya, Hindiston, Xitoy va JAR nomlarining bosh harflari —

davlatlar hamdo'stligi) xalqaro tashki lotlari n i ng paydo bo'lishi va ularga a'zo davlatlar safining kengayib borishi jahondagi kuchlar nisbatiga ta'sir ko'rsatdi. Shu tariqa ko'p qutbli dunyo modelining shakllanish jarayoni boshlandi. O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2023-yil sentyabrda BMT Bosh Assambleyasining 78-sessiyasida so'zlagan nutqida: "Jahon miqyosida ishonch inqirozi kuzatilmoqda. Global xavfsizlik institutlari faoliyatidagi muammolar va xalqaro huquq me'yorlaridan chekinish kuchaymoqda va bularning barchasi keng ko'lamdagi keskinlik ortishiga sabab bo'lmoqda", - deya bugungi xalqaro vaziyatga ta'rif berdi. 2020-yil boshida butun dunyoga tarqalgan "COVID-19" pandemiyasi jahondagi mavjud muammolarni yanada keskinlashtirdi. Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ma'lumotiga ko'ra, 2025-yil boshiga kelib, dunyo bo'yicha 777 milliondan ortiq odam "COVID-19" bilan kasallanib, shundan 7,0 milliondan ortiq kishi vafot etdi.

Pandemiya jahon iqtisodiyotiga ham juda katta ta'sir ko'rsatdi:

fond birjalarida narxlar keskin tushib ketdi, jahon bozorida neft va oltinning narxi sezilarli pasaydi, yuk va yo'lovchi tashish sohalari katta zarar ko'rdi, ko'plab korxonalar o'z faoliyatini to'xtatdi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Ikki qutbli dunyo tizimi barham topgandan keyin xalqaro munosabatlarning dolzarb muammolari nimalardan iborat bo'lib qoldi?
2. 1990-yillar boshlarida xalqaro munosabatlarda yuz bergan tub burilish nimalarda namoyon bo'ldi?
3. "Globallashuv" va "Mafkuraviy bo'shliq" tushunchalari o'rtasidagi aloqadorlik va farqlarni tushuntiring.

V. O'quvchilarni rag'batlantirish. darsni yakunlash, darsda faol qatnashgan o'quvchilar rag'bat kartochkalari bilan rag'batlantiriladi.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: XX asr oxiri - XXI asr birinchi choragidagi xalqaro munosabatlar bilan bog'liq ijobiy hamda salbiy jihatlarni daftaringizga jadval ko'rinishida yozing. Fikringizni statistik raqamlar bilan asoslang.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

BU QIZIQ!

Pandemiya davrida masofaviy ish va onlayn ta'limning keskin oshishi raqamli texnologiyalarning ahamiyatini yanada oshirdi. Ko'plab kompaniyalar va ta'lim muassasalari ish va ta'lim jarayonlarini onlayn platformalarda amalga oshira boshladi. Bu o'zgarishlar raqamli texnologiyalarning rivojlanishiga olib keldi.

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Sharqiy Yevropa mamlakatlarida demokratik inqiloblar va sotsialistik lagerning parchalanishi

Darsning maqsadi:

Ta'limiy: 1991-yildan boshlangan davrida dunyoning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy tizimida katta o'zgarishlar ro'y berganligi, bu davrda jamiyat hayotining barcha jabhalariga kuchli ta'sir ko'rsatgan omil ilmiy-texnik inqilobning yangi bosqichi — kompyuter-axborot inqilobi bo'lganligi, bu inqilob ta'siri ostida rivojlangan mamlakatlarda sivilizatsiyaning industrial bosqichidan postindustrial, axborot bosqichiga o'tish boshlanganligi haqida tushuncha berish.

Tarbiyaviy: jamiyat taraqqiyotining hozirgi bosqichini tahlil qilish va mustaqil hayotga qadam qo'yish arafasida turgan o'quvchilarga o'z hayotiy istiqbolini belgilab olish imkonini beruvchi bilimlarni shakllantirish.

Rivojlantiruvchi: jahon xalqlari madaniyatining har biri o'ziga xos noyob ekanligini, gumanizm va vatanparvarlik tamoyillari, fuqarolik jamiyati va huquqiy davlat g'oyalariga asoslangan umuminsoniy qadriyatlarni anglashga ko'maklashish, jamiyat taraqqiyotining muhim qonuniyatlarini bilib olish, rivojlanishning o'ziga xos yo'llarini tushunish va istiqbollari haqida tushuncha berish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar tizimi.

II. FK-fanga oid kompetensiyalar

1.FK1- Tarixiy voqeilikni tushunish va uni mantiqiy izchillikda tushuntira olish kompetensiyasi:

2.FK2- Tarixiy manba va adabiyotlar bilan ishlash kompetensiyasi.

Darsning metodi: og'zaki (suhbat, savol-javob)

Darsning vositalari: dars rejasi, mavzuga oid rasmlar, tarqatmalar, texnik vositalar.

Shakl: jamoa, guruhda ishlash, hamma o'zi uchun.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so'rash: a) Savol – javob o'tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

XX asr so'nggi choragida barcha sotsialistik mamlakatlarni qamrab olgan inqiroz islohotlar zarurligini yana bir bor isbotladi. SSSRda boshlangan “qayta qurish” siyosati Sharqiy Yevropa mamlakatlarida ijtimoiy hayotning barcha jabhalarini chuqur isloh qilish uchun imkoniyat yaratdi. XX asrning 80-yillari ikkinchi yarmida faol islohotlar olib borgan, mafkuraviy xilma-xillik va siyosiy plyuralizm (ko'pfikrlilik) uchun imkoniyat yaratgan mamlakatlarda demokratik jamiyatga o'tish tinch yo'l bilan amalga oshdi. Sharqiy Yevropada demokratik o'zgarishlarni boshlab bergan mamlakat Polsha bo'ldi. 1989-yili bo'lib o'tgan saylovlar Polsha birlashgan ishchi partiyasi (PBIP)ning obro'si tushib ketganligi, ayni paytda muxolifatdagi “Birdamlik” kasaba uyushmasining ommalashib borayotganini ko'rsatdi. Natijada 1990-yili navbatdan tashqari o'tkazilgan prezidentlik saylovida “Birdamlik” kasaba uyushmasi yetakchisi Lex Valensa g'alaba qozondi. Agar Polshada “Birdamlik” harakatining faoliyati SSSRdagi “qayta qurish”dan oldin boshlangan bo'lsa, boshqa mamlakatlardagi inqilobiy jarayonlarga “qayta qurish”, yangicha siyosiy tafakkur natijasida jahonda vujudga kelgan siyosiy holat bevosita ta'sir ko'rsatdi. Ruminiyada kommunistik rejimning qulashi jiddiy harbiy to'qnashuv oqibatida yuz berdi.

Sharqiy Yevropa mamlakatlari

1989-yil dekabrda Timishoara shahrida aholining tinch namoyishi Ruminiya maxfiy xizmati xodimlari tomonidan o'qqa tutilishi mamlakat bo'ylab qo'zg'olonning boshlanishiga olib keldi. Qo'zg'olon jarayonida mingdan ortiq kishi halok bo'ldi.

Hokimiyat yangi tashkil qilingan Milliy qutqarish qo'mitasi qo'liga o'tdi. Qo'mita raisi bo'lgan Ion Iliesku 1990-yilgi saylovlarda mamlakat prezidenti etib saylandi. Germaniya Demokratik Respublikasida ham ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy inqiroz avj olib, 1989-yil noyabrda ikki nemis davlatini ajratib turgan Berlin devorining qulashiga olib keldi. 1990-yili Moskvada "Germaniya bilan munosabatlarni uzil-kesil tartibga solish to'g'risida"gi shartnoma imzolandi. Shartnomaga binoan, ikki nemis davlati (GDR va GFR) bitta — Germaniya Federativ Respublikasiga birlashdi. 1990-1992-yi I lari Sharqiy Yevropaning Chexoslovakiya, Bolgariya, Vengriya va Yugoslaviya kabi mamlakatlarida ham sotsialistik rejimlar bar-1989-yil 9-noyabrda Berlin devorining vayron bo'lishi ham topdi. Asosan, tinch yo'l bilan amalga oshirilgan demokratik inqiloblar natijasida Sharqiy Yevropa davlatlari rivojlanishning iqtisodiy va

siyosiy yo'nalishi etib Yevropa Ittifoqi (YI)ni tanladi. Bozor iqtisodiga jadal o'tish oqibatida inflyatsiya darajasi va ishsizlikning o'sishi, aholi turmush darajasining pasayishi kabi jarayonlar kuzatilib, ular vaqtincha bo'lsa-da, aholining noroziligiga olib keldi. O'zgarishlar boshqa Yevropa mamlakatlariga nisbatan Yugoslaviyada murakkab kechdi. Oltita respublikadan tashkil topgan Yugoslaviya Federativ Respublikasida sotsialistik tuzumning qulashi millatchi va ayirmachi kuchlarning faollashuvi uchun imkoniyat yaratdi. Oqibatda 1991-1992-yillari Yugoslaviyadan Sloveniya, Xorvatiya, Bosniya va Makedoniya Respublikalari ajralib chiqdi. Bu jarayon etnik ziddiyatlarning keskinlashuviga olib keldi. 1990-yildan keyin Serbiyada Kosovo avtonom o'lkasi bilan bog'liq inqiroz vujudga keldi. Ushbu o'lkaning asosiy aholisi bo'lgan musulmon albanlar o'zlarining "Kosovo Respublikasi"ni e'lon qildi. Bu Serbiya bilan qurolli to'qnashuvga olib keldi va unga NATO aralashdi. 1999-yili NATO qo'shinlari Yugoslaviyani bombardimon qildi. Mojaro Yevropa miqyosidagi inqirozga aylandi. Bosniyadagi etnik nizolarni bartaraf qilish uchun bu yerga BMT tinchliksevar kuchlari kiritildi va urush harakatlari to'xtatildi. 2006-yili o'tkazilgan referendum natijasiga ko'ra, Chernogoriya Serbiyadan ajralib chiqdi. Yugoslaviya Respublikasi barham topdi. Chexoslovakiya milliy muammolarini hal qilishning tinch yo'lini tanladi. 1992-yili o'tkazilgan referendum natijasiga ko'ra, mamlakat bo'linishga qaror qildi. Bo'linish jarayonini jiddiy muhokama qilib, puxta tayyorlashdi. 1993-yili 1-yanvardan jahon xaritasida ikkita mustaqil davlat — Chexiya Respublikasi va Slovakiya Respublikasi paydo bo'ldi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Sharqiy Yevropa mamlakatlarida sotsialistik tuzumning parchalanishi qanday ko'rinishlarda amalga oshirildi?
2. Sharqiy Yevropa mamlakatlari NATO va YIga a'zo bo'lishda o'z xavfsizligining kafolatidan tashqari yana qanday afzalliklarni ko'rdilar?
3. "Sharqiy Yevropa" va "G'arbiy Yevropa" tushunchalari o'rtasidagi aloqadorlik va farqlarni tushuntiring.

V. O'quvchilarni rag'batlantirish. darsni yakunlash, darsda faol qatnashgan o'quvchilar rag'bat kartochkalari bilan rag'batlantiriladi.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Rasmiy internet saytiari orqali Sharqiy Yevropa mamlakatlari va O'zbekiston o'rtasida qanday savdo aloqalari borligi haqida ma'lumot to'piang va dars mashg'ulotlarida muhokama qiling.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Zokirjon.com. veb-sayiti orqali o‘zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog‘lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi

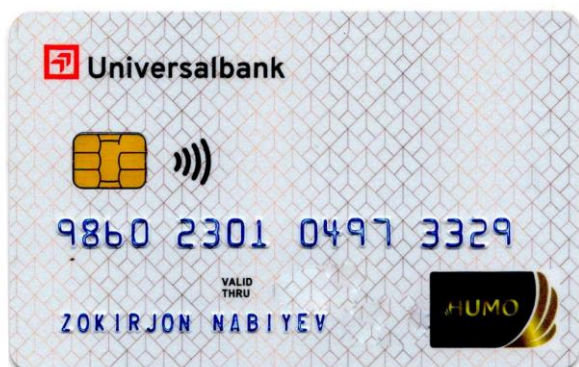
25 listdan iborat jahon tarixi fanidan 11-sinf I chorak konspektini to‘loq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

**To‘lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#
Plastik egasi Nabiyev Zokirjon**

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To‘liq holda olganingizdan so‘ng:
Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'g'arak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11.O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12.Psixolog hujjatlari**
- 13.Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14.Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15.Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**